

Kincsesbánya ez a könyv, szellemi életünk háború utáni fejlődésének kincsesbányája, mert végre egy helyen talál meg mindent az érdeklődő, gyorsan és könnyen tájékozódhat az eltelt negyedszázad alatt megjelent könyvek között.

Egyben gondolkodásra is készítet, különösen a kiadott művek példányszáma. Az ötvenes években a Testvériség—Egység kiadónál (ekkor még nincs könyvbehozatal Magyarországról) a szépirodalmi művek átlag 2000 példányban, ma, a könyvbehozatal idején a Forumnál — főleg a jugoszláviai magyar irodalmi alkotások — 1500, a verses- és tanulmánykötetek 400—500 példányban jelennek meg. Ha egy másik adatot is tudunk: a Forum által kiadott könyvek átlag 86 százaléka talál vevőre, és mindezt: a példányszámot és eladási százalékot az itteni magyarság nem egészen félmillió létszámához viszonyítjuk, majd ezt összevetjük a magyarországi adatokkal, akkor megnyugodhatunk egy kicsit. A helyzet még nem a legkétségbeejtőbb...

VIŘÁG GÁBOR

HIÁNYPÓTLÓ KATALÓGUS

A vajdasági nemzetiségek irodalma 1945—1972.

A Tartományi Művelődési Községnek és a Matica srpska könyvtárának közös kiadványa.

Novi Sad — Beograd, 1973.

A vajdasági bibliográfiai munkák, katalógusok és repertóriumok igen rövid sorában jelentős értéket képvisel ez a nagy perspektívákat felvillantó kiadvány, a vajdasági nemzeti irodalmak háború utáni szakaszának könyvkatalógusa. Néhány éve még szinte semmiféle irodalomjegyzék nem állt a kutatók rendelkezésére történeti vonatkozású munkájukhoz — akár csak egyetlen nemzetiségi irodalomban is. Azóta mindenütt születtek kisebb-nagyobb időbeli és térbeli egységeket felölelő bibliográfiák, de egy efféle összeállításra nem történt kísérlet. Pedig hasznosságát nemcsak a benne felhalmozott adatok, hanem a szerkesztésekor érvényre jutó koncepciók és szándékok is szavatolják. A könnyen forgatható kis kötet legfőbb érdeme éppen abban a megoldásban rejlik, amelynek értelmében egymás mellett, mintegy jelképesen is egybefűzve, és nem külön-külön, pár oldalas füzetecskék formájában kerültek el az olvasókhöz a vajdasági magyar, szlovák, román és ruszin irodalomnak könyvészeti adatai. Ezekhez a brosrákhoz darabonként hozzájutni már önmagában véve is nehéz feladat lett volna. De túlmenően

az ilyen praktikussági szempontokon — amelyek különben egy bibliográfia esetében egyáltalán nem mellékeseek —, hídépítő törekvései révén funkciójában vált teljesebbé a könyv: segítséget nyújt egymás irodalmának a megismeréséhez.

A nyelvi nehézségek nem gátolják a megértést ebben a katalógusban: »közvetítő nyelvnek« a szerbhorvátot használja, erre fordítva a közölt tanulmányokat, jegyzeteket és címszavakat, amelyek természetesen a vonatkozó irodalom nyelvén íródtak. A két nyelvű adatolás a felismerésen alapul: »A nemzetiségek irodalmát a jugoszláv olvasók nem kísérhetik figyelemmel teljes mértékben, a nyelv leküzdhetetlen akadályává válik, ha a műfordítás szegényes. Noha a műfordítás a kölcsönös megismerés döntő eszköze, mennyiségileg sem éri el a kívánt szintet. Bármennyire is fejlett lehet saját nyelvének keretében, egy nemzetiség kultúrája sem nyerheti el teljes egyenrangúságát, ha csupán saját nyelvközössége számára marad hozzáférhető. A népek és nemzetiségek kultúrájának konvergencia alakulását, kölcsönös megismerését, közeledését és

egymásra való hatását egyedül az teheti lehetővé, ha a kulturális javak cseréjének teljes figyelmet szentelünk. E törekvés érdekében kerül sorra A vajdasági nemzetiségek Irodalmi művei a szocialista Jugoszláviában című kiállítás, valamint a vajdasági nemzetiségeknek a belgrádi Nemzeti Könyvtár megnyitása alkalmából szervezett más rendezvény, s ugyancsak ezt a célt szolgálja e kísértő kiadvány is.» (B. Kovaček: Előszó.)

Éppen a fentiek szem előtt tartása miatt különösen gyümölcsöző a Matica srpska e próbálkozása — folytatásra érdemes. A kötet összeállítói ügyeltek a kölcsönös összefüggések feltüntetésére, így jelezték a vajdasági nemzetiségi írók művei első kiadásainak Jugoszlávia népei és nemzetiségei nyelvére való fordításait. Ugyancsak közli a katalógus a szerbhorvát nyelvre való fordítást (szögletes zárójelben), illetve a fordításban megjelent eredeti művek címét (kerek zárójelben).

Végezetül hadd említsük meg még a munka elvégzőinek nevét. A könyvek katalógusát Marija Čurčić készí-

tette. Az adatok feldolgozásában közreműködött Jelena Nikolić és Ruža Mikić. Az irodalmi lapokat Milana Bilicki jegyeztelte.

A szerkesztők gondot fordítottak arra is, hogy a bibliográfia használati bepillantást nyerhessenek a vajdasági nemzetiségi irodalmak és kultúrák problémáiba, ha azokról nagyobb tanulmányokhoz nem jutnának hozzá. E célból a könyvecske négy összefoglaló jellegű írással egészít ki információt. A jugoszláviai magyar irodalomról Bánya János, a szlovák, román és ruszin kultúra legfontosabb momentumairól pedig Ján Mikan, Ion Balan, illetve Gyura Láttyak értekezését olvashatjuk.

Bányának *A jugoszláviai magyar irodalom áttekintése* címet viselő említett írása kísérletet tesz irodalmunk tömör jellemzésére, az írói törekvéseket elsősorban a nemzetiségi irodalmak rendszerezve. Figyelmet érdemel gondolatmenete a nemzetiségi irodalmak hovatartozásáról. Hangsúlyozza, hogy a felmerülő kérdésekre választ csak a valódi értéket képviselő művektől várhatunk.

Cs. M.

KÖNYV AZ IFJÚSÁGRÓL

LÉVAY ENDRE: *Egy nemzedék elindul.* Életjel Miniatűrök 26. Szabadka, 1974.

Az Életjel szerkesztősége ismét egy hasznos, művelődéstörténetünk ügyét szolgáló könyvet jelentetett meg.

Lévay Endre 130 oldalas tanulmányát a Híd megjelenésének negyvenedik évfordulója alkalmából adta ki a miniatűrsorozat 26. köteteként Szabadkán, a két, háború közötti Híd bölcsőjének székhelyén.

Az olvasók és a krónika-, monográfiaírók megismerkedhetnek a szabadkai fiatalok 1931 és 1940 közötti fejlett tevékenységével annak bizonyosságul, hogy a haladó ifjúság felismerte

helyét, szerepét és meghatározta a testvéri egymás mellett élés holnapját.

A szabadkai Népkör fiataljainak a királyi önkényuralom után kibontakozó, majd a későbbi években kiteljesedő tevékenysége megérdemli a számontartást. A polgári elit világ életmódjával és társadalmi viszonyulásával merő ellentétben felnőtt egy nemzedék, amely — az idők követelményeit felismerve — haladó világszemléletével szembekerült a kispolgári látszatcultúra, a nacionalista önmutoga-